

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ МОДАЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Низка питань, поставлених у різних концепціях мовної освіти, засвідчує незмінну актуальність проблеми оптимізації методики викладання української мови як іноземної. Свого часу академік Л. В. Щерба та його послідовники зазначали, що опанування іноземцями як російських, так і українських усних і писемних форм мовлення відбувається з опорою на фонетичну, лексичну чи граматичну мовні підсистеми. Основа цих підсистем співвідноситься з поняттям окремого слова, якому відповідає поняття окремого предмета, сформоване у результаті аналізу динамічної дійсності під впливом активного ставлення до неї з боку мовця. Разом з тим учені вказують, що провідною мовленнєвою одиницею виступає не слово, а висловлення, фраза, тому найдоцільніше подавати іноземним студентам структурні елементи української мови у функціональних формах повсякденного вживання. Як стверджують науково-методичні праці О. П. Біляєва, І. Р. Вихованця, Л. С. Козловської, С. А. Чезганова, В. В. Чумака та інших дослідників, у процесі теоретичного і практичного засвоєння іноземними студентами української та російської мов комунікативна зорієнтованість мовних одиниць на конкретний тип вербального спілкування сприяє ефективному формуванню мовленнєвих умінь і навичок побудови змістового й формального планів усних і писемних висловлювань. Виходячи з цього ми визначили мету нашого дослідження — встановити контекстуально залежні варіанти модальних конструкцій, передусім зі значенням спонукання, у форматі аудиторної роботи з перекладу текстів на українську мову студентами-іноземцями.

Насамперед слід брати до уваги прагматичну настанову висловлення, з'ясовувати характер ситуаційно зумовленої прескрипції — побажання, прохання, порада, наказ тощо. Наші спостереження над текстовим матеріалом показують, що для кожного варіанту в українській мові існують схеми відповідних речень. Зокрема, вплив фактору ситуаційної зумовленості на синтаксичну реалізацію висловлення з прагматичною настановою пом'якшеного спонукання може виявлятися або в реченнєвих конструкціях імперативної парадигми або в конструкціях зі складними предикатами типу *прошу когось + інфінітив*; категоричне спону-

кання реалізується реченнями імперативної парадигми, або реченнями зі складними предикатами типу *наказую (комусь) + ін-фінітив, вимагаю, щоб хтось + дієслово минулого часу*, або реченнями еліптичної структури з предикативними центрами — прийменниково-іменниковими комплексами чи прислівниками, як непоширеними, так і поширеними за рахунок атрибутивних, об'єктних чи обставинних компонентів. Синтаксичний зв'язок у таких структурах можна кваліфікувати як перерваний у певній ланці, зовнішньо спрямований від наявних елементів конструкції до формально невиражених, проте відсутність предиката дієслівного чи віддієслівного походження повністю компенсується саме прийменниково-іменниковими чи прислівниковими структурними компонентами із передбаченням вольового імпульсу.

Таким чином, при перекладі на українську мову модальних різновидів спонукальної семантики з експлікованим дієслівним предикатом, формально вираженим у поверхневій структурі речення, слід враховувати наявність українських еліптичних спонукальних відповідників з усуненням дієслівним предикативним компонентом. Ці варіанти демонструють перерозподіл синтаксичних зв'язків у структурі всього речення внаслідок синтаксичної компресії, що посилює функціональну вагомість наявних структурних членів. При цьому специфіка семантики дієслівних предикатів передається у структурі еліптичних речень за характерним для предикативних словоформ супровідним об'єктним чи обставинним значенням, відповідно до комунікативної зумовленості усієї конструкції.

Чужиков В. І., д-р екон. наук, проф.,
Федірко О. А., канд. екон. наук, доц.,
Ткаленко С. І., канд. екон. наук, доц.,
Вінська О. Й., канд. екон. наук,
Никонюк К. О.,
кафедра європейської інтеграції

ДИДАКТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ТРЕНІНГУ: ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ГРАНТУ ЄС

Імплементація фундаментальних принципів Болонської декларації в Україні потребує докорінної модернізації існуючих зараз методик проведення аудиторних занять зі студентами,